

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kőszírok visszaszállítását vagy megőrségre nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Kritikus nap?

(—a.) Kossuth Lajos aradi szobrának leleplezését első rendű kritikus napnak jelzik a politikai jövőmondók.

Ennek a napnak csak a kegyelet napjának kellene lennie, melyen a legnagyobb egyetértésben kellene áldozni a nagy idők nagy alakja emlékezetének. Sajnos, az előkészületek és mozgolódások azt sejtetik, hogy az aradi Kossuth-ünnep nem ilyen lesz.

Őszintén szólva, nem volt tapintatos dolog, hogy az alföldi függetlenségi párt szervezkedését erre az alkalomra tüzték ki. Kossuth Lajos alakja és az emléke iránt való kegyelet kinőtt a pártkeretek közül. Ha a legnagyobb parlamenti párt programja közelebb áll is Kossuth Lajos politikai elveihez, mint a többieké, azért nem szabad az ő emlékünnepét pártcélokra foglalni le.

Ezt bizony elhibázták és ezzel alkalmat adtak arra, hogy a Kossuth Lajos izzó s még ma is gyújtó s lelkesítő hazafiságától legtávolabb álló nemzetközi szociáldemokrata párt éretlen tüntetésre használja fel a hazafias kegyelet és emlékezésnek e nagy napját.

Mindez azonban még nem tenné kritikussá az aradi Kossuth szobor leleplezését. Sokkal komolyabb az, amitől félni lehet.

Félni lehet ugyanis attól, hogy a függetlenségi párt ugynevezett bankcsoportjának intranzigens vezérei ezt az alkalmat arra használják fel, hogy Kossuth Lajos elveire hivatkozva terrorizálják a pártot azon tagjait, akik a bankügyben Kossuth Ferencnek higgadt, a viszonyokat bölcsen számba vevő politikáját akarják követni.

Egy héttel ezelőtt bejárta ugyanis a lapokat az a meglepő és hihetetlen hír, hogy Justh Gyula, aki mint az országgyűlés elnöke fog részt venni az aradi Kossuth szobor leleplezési ünnepélyén, ott a szobor előtt ki fogja rántani kardját és megesketteti függetlenségi képviselőtársait, hogy hívek maradnak Kossuth Lajos elveihez a bankügyben is és törtenjék bármilyen, ebből a sokat emlegetett terminusból 1911 január 1-től nem engednek egy napot sem.

Mind e mai napig nem volt megcáfolva ez a hihetetlen hír, mely méltán megdöbbeníti a komoly gondolkodókat. Pedig akármilyen abszurd és hihe-

tellen legyen is ez a hír, mégis szükség lett volna annak megcáfolására. Máskor sem felesleges az ilyen; mert mindig akadnak, a kik készpénznek veszik az ilyet. Annál inkább szükség lett volna erre ma, mikor a Kossuthék és Justhék közötti ellentét napról-napra jobban élesedik, már azt is kétesnek jelezték ebből kifolyólag, hogy Kossuth elmegy-e Aradra a mikor a válság éppen most tetőpontján van.

Mi minden cáfolat nélkül abszurdnak, hihetetlennek és lehetetlennek tartjuk e hirt ilyen formában. Bár nem ismeretlen előttünk Justh Gyulának hajthatatlansága és határozottsága s ebből következően valószínűnek tartjuk azt, hogy ha rákerül a sor, inkább lemond a házelnökségről és ellenzékbe megy, sem hogy a bankszabadság meghosszabbításához hozzájáruljon, — de nem tételezzük fel róla, hogy ő mint elnöke a magyar országgyűlésnek, a hazafias kegyeletnek ilyen nagy ünnepét, párt, illetve frakció-politikára használná fel. Még ha az egész függetlenségi párt egyet is értene a bankügy minden részletére, akkor sem férne össze az elnöki pártatlansággal, hogy éppen ilyen ünnepélyes aika-

"TISZÁNTÚL" TÁROZÁJA.

A pogány költő.

(Hárman vannak egy külvárosi rozoga házikó egyik rendetlen hónapos szobájában. A költő akit a pogány gondolat hőstét ünnepezték, a felesége, meg a doktor. Az első betegnek fekszik négy-öt napja vetett ágyán és mélyen fekvő szeméi lázasan fénylenek. Arca sovány s a nagyon sokat tanult és sokat élt idegember benyomását kelti. A felesége kicsit közbömbös asszony, az ujjai piszkosak, kifejezése szenttelen. Valamikor kóristánó lehetett. A doktor arcán a bosszúság és szájalom jelei váltakoztak. Egyrésztől dühös, másrészt pedig részvétet kelt benne ez az emberi roncs. Némi lelki rokonságot érez vele; ő is irt fiatal korában verseket. Esteledik, de még nem gyűjtöttak lámpát.)

A költő: (a doktorhoz, aki biztatja, hogy meggyógyul.) Hagyja el doktor. Engem még senki sem győzött meg lehetetlen dolgokról.

A doktor: Ugyan, ugyan no. Nem kell mindjárt kétségbeesni.

A költő: En nem esem kétségbe. Az én nevem idnn fog maradni. Egyelőre csak gunyolva fogják emlegetni, de ha eljön a korom,

mely megért és akkor olvassák a művet, lassankint rájönnek, hogy mégis . . . Ugy, mint mikor a lámpa lángját nézzük sokáig. Először aranyos színeket látunk, aztán elkezd a szemünk káprázni és jönnek sárga, lila, kék meg piros színek. És ki tudná megmondani, hogy melyik az igazi szín? A színekkel sohasem lehetünk tisztában. Csálnak mint a szemünk és az agyvelőnk.

A doktor: Ne beszéljen olyan hangosan, árt a tüdejének.

A költő: Az én tudómet már megette a . . . Tud a, doktor, mikor én azt mondam, hogy meg fogok halni, akkor nem fantáziálok. Érzem. Vagy három négy nap óta hinni kezdek Istenben és ez nagyon rossz jel. Mindig féltem, hogy egyszer visszatérek hozzá. Ez a végét jelenti. Tíz éves korom óta nem gondoltam reá, csak úgy, hogy sejtettem a visszatérést hozzá. És ilyen or mindig látomásaim voltak.

A doktor: (sugva az asszonyhoz:) Lába van megint.

Az asszony: (mint a doktor) Nincs. Mikor egészséges volt, akkor is mindig ilyen dolgokat beszélt. En sohasem értettem.

A költő: (miután egy ideig gondolataiba merül) (Mondja doktor, nem észlelte betegéin azt a tünetet, hogy mindig van bennünk anny

ösbutaság, amennyi egészségük helyreállításához szükséges?)

A doktor: (savartan) Nem?

A költő: Azért kérdezem, mert én azt tapasztaltam olvasóimon. Kijelentették a megjelent könyveimről, hogy hülyeségek. Nem bírták megérteni, mert én óriási módon előbbre vagyok náluk. Ezt nem hencseregésből mondom ám. Tudja én nagyon sok dolgot ismerek mind a mythosoktól kezdve igen apró német filozófusok művéig. De ha valamit irtam, amiben némi vonatkozások vannak az egyikre, megértette az, aki ezzel foglalkozik. Ha másra céloztam, amit az illető már nem ismer, azt zagyvaságnak tartotta.

A doktor: Ne beszéljen tovább. Rosszat tesz. Most is látja, már köhög . . .

A költő: Ki akarom magam beszélni utoljára. Hallgasson meg. Az embereknek hogy engem megértsenek, sokat kellene tanulniok. Annnyit, amennyit én tanultam. Ezt pedig az idegeik megrontása nélkül nem érhetik el. S az emberekben Ióltámad az ösbutaság és ellökik az írásaimat. Talán érzik, hogy betegek volnának, ha megértenék. (Köhög.)

A doktor: (dühösen). Most már egyenesen megtilom, hogy tovább beszéljen! Nézze meg az ember, tönkreteszi magát. Alig libegi a sza-

KOCH

TESTVÉREK

Elsőrangú mérték-osztály, előnyös ruha-bérlet. Angol szövetek méterenkénti eladása. Rendelészzerű munkával elkészített férfi-, fiu- és gyermekruha különlegességek

Óriási választék. Minták és öltözködési almanach ingyen.

NA GYVÁRAD, Bémer-tér.

Olcsó szabott árak!

Telefon sz. 732.

lommal elnöki minőségében pártpolitikai nyilatkozatokat tegyen.

Most a legutolsó órában mégis jött valami csodaféle, ami azonban csak a külső formára vonatkozik. E szerint a szoborleplezésnél nem lesz semmi, illetőleg nem rántja ki Justh a kardját, — bankett sem lesz, — a függetlenségi párt szervezködő ülésén sem fog résztvenni Just, — de — — de igenis fog küldöttséget fogadni és akkor fog nyilatkozni, még pedig igen határozott formában. Ez bizony nem sokat változtat a dolog lényegén.

Abból a nyilatkozattól pedig — tartunk tőle — csakugyan kritikus dolog lesz. A nyáron már rendben volt a válság megoldása. Kossuth miniszterelnöki kinevezése már ugyiszolva befejezett dolog volt és közbejött a Justh-féle aláírási ív és várhatják azóta a függetlenségi kormányt. Most úgy hírlik, Bécsben már kezdenek engedékenyebbek lenni, ha most megint beleüt a bomba, akkor aztán ember legyen a talpán, aki a válságok válságából kivezesse a nemzetet.

Holló Lajos Kossuthnál. A függetlenségi párt harcias csoportja, amely Justh Gyula, Holló Lajos és gróf Batthyány Tivadar szava után indul, akcióra készül. Holló Lajos ma délután fölkereste Kossuth Ferencet és hosszú ideig tanácskozott vele. A megbeszélés során szóba került az aradi Kossuth ünnepen tanúsítandó eljárás is, ahol a bankesoport nyíltan hadat fog üzenni.

Az aradi Kossuth-ünnep. Aradról táviratozzák a *Magyar Távirati Irodának*: Dr. We-

kerle Sándor miniszterelnök leiratban tudatta a város polgármesterével, hogy a Kossuth szobor leplezési ünnepélyén a kormányt Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter fogja képviselni. A városi tanács és a rendező-bizottságok mai ülésükön véglegesen megállapították az ünnepély programját. Kossuth Ferenc érkezésénél hivatalos fogadtatás nem lesz. A minisztert, ki szombaton délután 4 órakor érkezik, Várjassy polgármester várja a pályaudvaron. A rendezők szombaton déltől állandóan a vasutnál tartózkodnak, hogy az érkező vendégeket azonnal szállásukra vezessék és kalauzolják a városban. A rendezők tisztelt tanárok és hivatalnokok vállalták magukra. Vasárnap reggel fél 9 órakor gyülekeznek a Szabadság-téren, ahonnan a József főherceg uton vonulnak a szoborhoz. Az ünnepély 10 órakor kezdődik és délig tart. *Bankett egyáltalán nem lesz.* Délután 3 órakor a szociálisták tartanak népgyűlést. Délben az alföldi függetlenségi párt a városházán nagygyűlést tart. E gyűlésen Justh Gyula, a képviselőház elnöke, nem vesz részt, azonban a képviselők fogják a házelnököt tisztelni, mely a kalommal Justh valószínűleg hosszasan fog nyilatkozni.

A politikai válság.

Wekerle miniszterelnök tegnap este Bécsbe utazott, ahol körül három napig fog maradni. A miniszterelnök bécsi időzésének célját a közös költségvetés megállapítása képezi. Wekerle a király előtt is meg fog jelenni, hogy a politikai helyzet alakulásáról jelentést tegyen.

A politikai helyzet fejlődésében újabb mozzanatról nem igen számolhatunk be. A külisszák mögött természetesen nagy munka folyik.

Tegnap a pártklubokban nagy határozottsággal lépett fel az a hír, hogy Wekerle, Andrássy és Kossuth megegyeztek és hogy a kabinet kebelében fennállott ellentétek teljesen megszűntek.

Egy aktív miniszter egy hírlapíró idevonatkozó kérdézkérdéseire ezeket mondotta:

— A minisztertanácsban történekről nem nyilatkozhatom. A Wekerle-kabinet eddig mindig szolidárisnak mutatkozott a világ előtt. Mi mindnyájan a helyzet tisztázásán fáradozunk; hogy milyen módon, az egyelőre a mi ti künk.

Kossuth orgauma, a »Budapest«, nem nyilatkozik ilyen biztatón és a többi között ezeket írja:

— Kossuth Ferenc *elöben helyeselné* ugyan a végleges megoldásra való törekvést, *de igen kevésbé bizik benne*. Helyeselné pedig azért, mert tisztában van azokkal a szinte teljesíthetetlen követelésekkel, amelyeket a választójogi reform megvalósítására alakítandó átmeneti kabinettel szemben katonai és gazdasági téren támasztanak, még pedig rekompensációk nélkül, minek következtében Kossuth szerint is lehetetlenség számba megy egy átmeneti kormányzás vállalása.

A bécsi tanácskozások.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel ismét Bécsbe érkezett és délelőtt már résztvevett a folytatódó közös miniszteri tanácskozáson, amelynek az a célja, hogy a horribilis közös költségvetési tervezetben megfelelő redukciónak segítségével megegyezésre jussanak. A közös minisztériumokban, különösen pedig a közös hadügyminisztériumban tegnap és tegnapelőtt nagy buzgalommal vették revízió alá a költségvetés tételét és a bécsi hírek már előre azt hirdetik,

vakat, de azért beszél, beszél . . . (Az asszonyhoz csendesen.) Mondtam, hogy láza van.

A költő: (meghallja a doktor szavait s magában folytatja.) Milyen ostoba ez az ember. Azt hiszi, hogy a szárazfejűek okoskodása szebb, igazabb dolgokat képes kihozni, mint a művészet láza!

A doktor: (csöndesen) Nekem most menni kell, de talán később eljövök. Kegyed vigyázzon rá, ne beszéljen feanhangon. (Sugva.) akkor talán bírja egy két napig. Isten önökkel. (Elmegy. A költő feltámaszkodik ágyában és int a feleségének. Az odamegy és leül az ágy szélére.)

Az asszony: Mit akarsz?

A költő: Mit mondott a doktor? Mondd meg egész őszintén.

Az asszony: Azt mondta, hogy meg fogsz gyógyulni.

A költő: Igazán azt mondta?

Az asszony: Igazán?

A költő: Akkor a doktor egy közönséges számár. Különböznél pedig elküldtél a papert?

Az asszony: El. Ámbár . . .

A költő: Ámbár nem fogok meghalni ugy-e? Nos, hát erről ne beszéljünk. Hajlj közelebb hozzám, hogy halkabban beszélhesek. Ki kell magamat beszélnem. Sohasem adtál rám, de most térd meg azt a szívességet, hogy végighallgatsz. Valamivel jobban esik, ha neked beszélék, mintha a négy fal hallgatna.

Az asszony: Legjobb volna ha egyáltalán nem beszélnél. Minek kimeríteni magad?

A költő: (idegesen) Hagyjuk, hagyjuk . . . Megvan még az imádságos könyved?

Az asszony: Nincs.

A költő: Amit az anyádtól kaptál? . . .

Az asszony: A multkor odaadtam a szomszédasszonyoknak, azért egy hétiig meleg levest eledtél.

A költő: Imádkozni szeretnék. Sok rosszat tettem Isten ellen, szorcsám helyrehozni. Tudom, aljas dolog, éppen az utolsó órában gondolok rá, de nem tehetek róla. Csak tudnék valamit tenni, amivel helyrehoznom az ellene való bűnemet. Nekem kell az Isten. Tudod, úgy kell, mint az élőnek a mindennapi kenyér, mint a meleg leves a betegnek. Még talán jobban is. Mint a művészet a művészeknek.

Az asszony: Imádkozzál!

A költő: Elfelvettem a mistyánkot. Harmincöt éve, hogy nem imádkoztam.

Az asszony: Ha akarod, én elmondom és te utánam.

A költő: Majd később, ha eljön a pap. Addig szeretnék valamit kigondolni, amivel jól tehessek. Ha pénzem volna, szétosztanám. Hagyj gondolkozni. De azért csak maradj mellettem, szükségem van rád.

Az asszony: Ne gyujtsam meg a lámpát?

A költő: Nem. Így jobb. (Lehunytja szemét. Ha valaki futólag tekintene rá megboradna tőle. Így nézhet ki a halál! A szobában alig lehet látni, az esti fél sötétség ráterül mindenre és a sárga halálarcot lágyan oszlatja bele az omló, szürke levegőbe. Hosszu csönd után végre mosolyogva megszólal a költő.)

A költő: . . . Igen most tudom, mit kell tennem. Nagy jótéteményt az emberek számára. Van három kötet kiadott munkám — igen, igen — ezen már túl vannak az embe-

rek, ezt nem értették. De Istenem, ha a kéziratomat kinyomatnám . . . a legújabb művem Betegek lennének tőle, mint én. Tűzbe vetem az életem legszebb alkotását. Égni fog és vele együtt hamvad el minden bűnöm.

Az asszony: Maradj, nem szabad felkelned.

A költő: Szabad, kell. Ne segíts, különben magam megyek oda. (Az asszony belátja, hogy itt úgy sem segít már semmi. Beletörődik. Először az asztalhoz mennek, a költő kihuzza a fiókot és egy hatalmas papircsomót vesz elő. Az asszony átfogja a derekát s a kályhához vezei. Ott leülnek. A költő kibontja a papircsomót, lapozgat benne, aztán meggyújtja az első ivet. Utána löki ivenkint az egész munkáját. Hangos lobbanások csapnak fel a kályha kormos üregébe.)

A költő: Nézd, hogy ég! Ez az én purgatóriumom.

Az asszony: (magában) Azt hiszi, én megtartottam, vagy kiadtam volna ezt a sok limlomot. Hát még mit? Amugy is alig fogok megelhetni.

A költő: Hogy ég? Az életem legszebb alkotása.

(Ahogy az utolsó iv is elhamvad, visszafekszik az ágyába. Összeteszi a kezét és a feleségére néz. Ez megérti és halkán előre mondja a miatyánkot. Már egészen sötét van. De most előbuvik a hold és bebámul az ablakon. Felhőpilláival nagyokat pislog. Csodálkozik. Ott fekszik a nagy pogány megtörtén és a keze imára van kulcsolva. A pap belép.)

Tabéry Géza.

Értesítés.

Van szerencsénk értesíteni szives pártfogóinkat, hogy szeptember hó elsejétől angol uri szabó üzletünket Szent János-utca 1. sz. a. megnyitjuk

Szives pártfogást kérünk
Kiss és Társa angol uriszabók Nagyváradon.

hogy most már meg van a megegyezés eredménye.

A közös költségvetés megállapításával párhuzamosan folynak a tanácskozások a válság megoldásának dolgában is.

Bécs, szept. 18. Ma délelőtt folytatták a szerdán félbeszakított közös miniszteri értekezletet gróf Aehrenthal közös külügyminiszter elnöklésével. A napirenden az 1910. évi közös költségvetés folytatólagos tárgyalása volt. Előreláthatóan a tárgyalást a kora délutáni órákban félbeszakítják és néhány órai szünet után még ma folytatják. (Bud. Tud.)

A közös minisztertanács a közös költségvetést tárgyalta és azt nagyon kevés módosítással el is fogadták. A tárgyalásokat 2 órákor megszakították és délután négy órákor folytatták.

A délutáni tárgyalásokon a bosnyák költségvetés volt napirenden.

A miniszterelnök Bécsben.

Bécs, szept. 18. Wekerle Sándor miniszterelnök, aki tegnap este tíz órákor indult el Budapestre ma reggel hat órákor érkezett Bécsbe, ahol a Magyar Házban szállt meg. Megérkezése után a miniszterelnök Vértessy államtitkár látogatását fogadta, majd két óra hosszat konferált Zavadovszky Alfréd pénzügyminiszteri osztálytanácsossal, aki a magyar kormányt képviselte abban a bizottságban, amely a közös költségvetés tervezetét vette redukció céljából revízió alá. Ennek a bizottságnak működéséről tett jelentést Zavadovszky a miniszterelnöknek, aki ezután gr. Aehrenthal közös külügyminiszterrel tanácskozott. Délelőtt tíz órákor Wekerle a közös pénzügyminiszteriumba ment, ahol megkezdődött a folytatólagos közös minisztertanács. Wekerle miniszterelnöknek királyi audienciáját illetőleg még semmitéle intézkedés nem történt.

Bécs, szeptember 18. Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel hat órákor Vértessy Sándor dr. pénzügyminiszteriumi osztálytanácsos kíséretében Bécsbe érkezett. A miniszterelnök a bankgassei magyar palotába hajtatott és ott megszállt. Már a kora délelőtti órákban a Bécsben leőző Zavadovszky Alfréd dr. pénzügyminiszteriumi osztálytanácsossal dolgozott, aki mint a magyar kormány megbízottja tagja annak a bizottságnak, amely a közös költségvetés főülvizsgálására kiküldöttek. Wekerle miniszterelnök kétórát tanácskozott után háromnegyed 10 órákor a közös külügyminiszteriumba ment, ahol tíz órákor megkezdődött a közös miniszteri értekezlet. Mielőtt az értekezlet megkezdődött, a miniszterelnök Aehrenthal gróf közös külügyminiszterrel tanácskozott. (Bud. Tud.)

Bécs, szept. 18. Wekerle Sándor miniszterelnök kihallgatására nézve eddig még nem történt intézkedés. (Bud. Tud.)

Felelősség a Körözköpart ügyében.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága legutóbbi közgyűlésén határozott a város ház mellett építendő körözköpartfal építési munkálatainak kiadása tárgyában s két szótöbbséggel Rosenberg Izó ajánlatát fogadta el vasbeton munkára, szemben az Incze és társaság által beadott s tömörbetonra szóló ajánlattal.

A közgyűlésnek ez a határozata, mely a szakértők véleményét teljesen ignorálja s külső okokban keresendő, már a közgyűlés alkalmával nagy visszatetszést szült s már akkor kijelentette a tisztii főügyész és több bizottsági tag, hogy a közgyűlés határozatát megfelelőbezik.

Dr. Thury László főügyész tegnap már be is adta felelősségét. Kéri a közgyűlés határozatának megsemmisítését. Igaz, hogy Rosenberg ajánlata 6000 koronával olcsóbb, de 25 centiméteres vasbetonból, míg Incze és társaság ajánlata 2 méteres tömör betonból van tervezve. A takarékoság dicséretre méltó lenne s ő sem kockáztathatna ellenkező nézetet, ha feltétlenül biztosítva látná a várost abban a tekintetben, hogy ezen takarékoságát később drágán megfizetni nem lesz kénytelen.

Ezután rámutat a felelősség, hogy miért ajánlotta a városi mérnöki hivatal az Incze cég ajánlatát; mert a nagy tömegben látja a garanciát. Uszó tárgyakat nem lehet a gyenge vasbeton partfalhoz erősíteni, míg a tömör beton ezt teljesen megbírja. Ide pedig tudvalevőleg uszodát akarnak építeni. A szakemberek kifejtették, hogy a vasbeton magas építményeknél jó, de partfalaknál kipróbálva nincs. Ahol ilyet építettek, a kísérlet balul ütött ki. A laikus is könnyen beláthatja, hogy a vasbeton vékony s egyszerűen az alapra lenne helyezve, míg a tömörbeton óriási tömege ellenállani képes bármily nyomásnak.

Az árkülönbözet is csak látszólagos, mert a bizottság rovására eső alapozási differenciára vezethető vissza s így a takarékoság nem indokolt, mert a partfal bizottságának rovására esik. A felelősség tudomása szerint az állam is csak akkor adja ki a munkát vasbetonra, ha legalább 10—20 százalékkal olcsóbb, mint a régen kipróbált, biztos tömör beton.

A főügyész kijelenti, hogy bár laikus, de a szabértők felvilágosításai után kötelessége, miszerint a városnak óriási károkat előidéző határozatát megfelelőbezik s kérje annak megsemmisítését.

Ezután kifejti a főügyész, hogy formai okokból sem hagyható jóvá a közgyűlés határozata, mert a vasbetonra tett ajánlat nem felelt meg a pályázati feltételeknek s a formai jog meg lett sértve.

A főügyész kéri a felelősséggel együtt az összes iratok felterjesztését.

Villamostelep a Drágán völgyben.

A Magyar vasuti forgalmi részvénytársaság beadványa.

Gróf Korniss Károly tudvalevőleg a Jád-völgyön, a Jádpatak vizének felhasználásával nagyobb szabású villamos központi telepet szándékozik létesíteni, amelynek üzeme által termelt villamos energia egy részét Nagyvárad város részére óhajja átbecsátani, a mi által Nagyvárad úgy a világitásra, mint más célra olcsóbban kapná a villamos energiát.

Nagyvárad város villamostelepének felügyelő bizottsága tegnap tárgyalta gróf Korniss Károly ajánlatát s mivel nem látta teljes bizottsággal, hogy a városra tényleg előnyös lenne-e és mily mélyben a Korniss ajánlatának elfogadása, egyelőre függőben hagyták a kérdést s a tapasztalatok alapján tett számítások után egy fél év múlva adja meg a bizottság az érdemleges választ.

Ujabbban, mint már írtuk, a Magyar vasuti forgalmi bank is tervebe vette egy nagyszabású villamos központi telep létesítését, a Drágán patak vizének felhasználásával. Ez a mű azonban közel 100 millióba kerülne s aligha hozná meg a befektetett tőke kamatát, mert nehezen lehet oly óriási mennyiségű energiát értékesíteni, amennyit a telep előállítana.

A Magyar vasuti forgalmi bank szintén arra számít, hogy Nagyvárad, Biharmegye és Kolozsmegye a drágánvölgyi telep energiáját veszi igénybe.

Tegnap beadványt intézett Nagyvárad városához, amelyben fejtegeti a vizierőnek felhasználásából nyerhető előnyöket az ipar, kereskedelemre, a forgalomra és a köz- és magánvilágitásra.

A beadványból közöljük a következőket: A létesítendő völgyzárlat által a szakértői számítás szerint mintegy 21 millió köbméter viz lesz tárolható és hogy az erőműtelepen termelhető elektromos áram mennyisége 75 millió kilowattóra fog rugni és hogy ez az erőmennyiség bőven fedezi az erőműtelepből vislamos árammal ellátható tág körzetben fekvő városoknak már mai ipari és világitási erőszükségletét és biztosítja hosszú időre az ipar fejlődésével támadó új vállalatok erőszükségletét is.

Ennek az igen tekintélyes mennyiségű energiának, valamint az erő előállításának után fel szabaduló fáradt viznek mikénti használhatóságára nézve a következőket vagyunk bátrak előadni.

Első sorban a már meglévő ipartelepek jutnak igen olcsó erőhöz, amely körülmény azoknak fokozott fejlődését termelő és versenyképességét fogja előmozdítani. Lehetővé fogja tenni újabb és újabb olyan ipartelepeknek létesítését is, amelyek ez idő szerint azért nem létesülhettek, mert a megfelelő olcsó hajtóerő nem állott rendelkezésre. A villamos erőnek az az előnye, hogy nagyobb távolságra is elvezethető, alkalmas arra, hogy az ipar mozgékony-ságát fokozza. Igen sok ipartelep létesítését megakadályozza például a szükséges terület drágasága. Az elektromos energiának a távolságokat legyőző ereje ezt az akadályt igen könnyen hárítja el.

Zárdába menő leánykák részére **iskolakötények**, **harisnyák**, **keztük**, **reggeli és sárcipők**, **esőernyők**, **fiókos tükrök**, **evőeszközök**, **mosdótálak**, **haj-, ruha- és fogkefék**, **ugyszintén fésűk**, **szappanok** és **iskolátáskák**, **könyvszijak**, **toktartók** legjutányosabban szerezhetők be

Friss és Társánál

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

Telefon 130.

Az olcsó villamos erő alkalmas a hanyatló kisipar új életre ébresztésére is, sőt a külföldön sok helyütt a háziiparban (szővés, fonás) is felhasználják.

Nagy fontossága van az olcsó villamos erőnek a bányászat terén is.

Abban a nagy körzetben, amelyben a villamos erő a vízierőművel kapcsolatos áramfejlesztő telepből szétvezethető, a városok és községek közvilágítását is a legolcsóbb módon lehet ellátni.

Az erő termelése után felszabaduló fáradt víz mezőgazdasági felhasználása van tervbe véve öntöző csatornák létesítésével. Tekintettel a rendelkezésre álló nagymennyiségű vízre, sok ezer hold területen lesz az öntözés berendezhető és ennek folytán a mostaninál intenzívebb gazdálkodás üzhető. A külterjes gazdálkodás helyett különösen a városok és így Nagyvárad közelében is a belterjes gazdálkodás lesz meghonosítható, ami a föld jövedelmezőségét a mostanihoz képest megdöbbszörözi.

A kerti (belterjes) gazdálkodás előnyeit Nagyvárad város közönsége kétszeresen fogja érezni, mert ezzel a helyi piac megolcsóbbodása fog együtt járni.

A létesítendő völgyzárlat a Drágánon levonuló árvizek nagy részét felfogva egyrészt a Sebes-Körös folyó veszélyességét fogja csökkenteni, másrészt — mivel a fáradt víz egyenletes mérvben újból a Sebes-Körösbe kerül — ennek kis vízmennyiségét növelni fogja úgy, hogy ezzel közelebb jut a megvalósuláshoz Biharvármegye és különösen Nagyvárad közönségének az az óhaja, hogy a Sebes-Körös hajózhatóvá tétessék. A víznek, mint a legolcsóbb közlekedés és szállítási eszköznek oly nagy ipari város fejlődésére való kihatást, mint Nagyvárad, alig kell részletesen fejtegetnünk.

Előadni kívánjuk még, hogy a fent vázolt művel kapcsolatban egy a Jád és Drágán völgyében köralakban vezetendő h. é. vasút létesítését vettük kiállításba és hogy erre a vasútra az előmunkálati engedélyt a kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1909. évi szeptember hó 4-ik napján kelt rendeletével meg is kaptuk.

A vasút létesítése esetében amellet, hogy Biharvármegye egy eddig teljesen elzárt vidéke kap modern közlekedési eszközt, még a vármegye közönségének egy régi vágya is teljesítésbe fog menni, t. i. a kies fekvésű Biharfüreddel való vasuti összeköttetés és ezzel ennek a fürdőhelynek a világforgalomba való bevonása.

Tekintetes városi Tanács!

Ennek a beadványunknak kettős célja van. Az egyik, hogy bejelentsük tervezetünket, a másik pedig az, hogy értesülvén arról, mikép a város közönsége más oldalról is kapott ajánlatot elektromos áram szállítására, — felkérjük a tekintetes Tanácsot, hogy elhatározását addig függőben tartani méltóztassék, amíg mi is — megteremtve tervezetünk megvalósításának előfeltételeit — konkrét ajánlatot terjesztetünk a tekintetes tanács elé.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

Biharmegye virilisei.

(Folytatás.)

Balázsházy Iván, Csete József, Kalamár József, Balázs Ernő, dr. Csordás János, Nadányi Jenő, Popovits Lajos, Dézsy László, Pollák Mór, Cosma Gábor, Magyar Bálint, Feldmann Károly, Geiger Simon, Szilassy Ottó, Roxvány József, dr. Feleszky János, Gyaiokay Sándor, Grüner Simon, dr. Szirmai Vilmos, Nadány Pál, Hódi János, Kernács János, Berger Jakab, Leitgib Imre, Benedek Mátyás, Friedmann Benő, Zs. Szabó Lajos, dr. Buday József, Bernáth István, Jona István, Márton Sándor, Gál József, Bartha Imre, dr. Szöllösy Ernő, Márton István, Weinberger Lajos, Dienes Lajos, Schreiber Izidor, Racsek János, Pollák János, Lédig Dezső, Berger Gyula, Bessenyei István, Kollin Benő, Tenkei István, Bartos Gábor, Klobusitzky Géza, Fráter Béla, Lichmann Menyhért, Stern Vilmos, Nuszbaum Sámuel, Holzer Ármán, Klein Károly, Boc Konstantin, Balogh Elemér, Balogh Tihamér, Karcis Vazul, Karcis Sándor, dr. Fráter Gáspár, br. Weingheim Gyula, Szathmáry K. Andor, Tamásfalvi Thury Ignác, Léderer Márton, Tunyoghvy Lajos, Fényes Ákos, Schwarcz Gyula, Vajna József, Konstantia Emil, Léderer József, Neufeld Lipót, Kappel Károly, Csanak Jenő, Gy. Pálffy Balázs, Bugler Zsigmond, Hermann Mátyás, Csete Mihály, Némethy Jenő, Draveczky Gyula, Draveczky Pál, Leipnik Adólf, id. Pikász Sándor, Schwartz Jakab, Kolling György, Peksanovits Imre, Rosenberg Ignác, Vajna Imre, Fried Ignác, Jakabfy Lipót, Patáky Sándor, Ernst Péter, Szártyó Dezső, Taffer Kálmán, Berger Mór, Bereczky Sándor, Csapó Dezső, Komoróczy Ferenc, Bujdosó Sándor, Farkas Mór, Kiss Miklós, Szakerdet György, Alacs Károly, Grósz Ármán, Mandel Béni, Nadányi Gyula, Rixsavölgyi László, Löwy Mór, dr. Miskolczy Ferenc, Mezey Ignác, Nagy Gábor, Györy Géza Csíha Sándor, Jenei Menyhért, Lévy József, Leszkay Gyula, Grósz Ignác, Farkas Gábor, Freimann Lina, Fejér Nándor, Klobusitzky Tibor, Lakatos Lajos, dr. Szemethy Géza, Reizmann Márton, Zákány Lajos, Geiringer Jenő, id. Varga Károly, Balkó József, Réder Lajos, Szőke Sándor, Trenhauser József, Grósz Albert, Zinszky Béla, id. Gálbory Sámuel, Diósi Bernát, Makai János, Fráter Barnabás, Fekete Péter, Reisz Miklós, Ehrenfeld Mór, Fülöp Lajos, B. Kiss Mihály, Varga Lajos, Habókay József, Sárkány József, dr. Balázs Bertalan, Baranyi Zsigmond, Áron Salamon, Kálmándi Mihály, Miskolczy Jenő, Karácsony Iános, Csete Dániel, Gerlach Mihály, dr. Poyvár Miklós, Bleyer Mór, Hercz József, Moldoványi Ferenc, Goman Simon, Harangi Jenő, R. Juhász János, Kenyeres Zsigmond, Klein Ignác, Glück Adólf, Paksy Sándor, Kocsár Árpád, Molnár Ferenc, Szatmáry Sándor, Penkert Mihály, Nuszbaum József, Rosenfeld Jakab, Geiringer Károly, Junghaus Richard, Für Géza, dr. Puskás Gáspár, Löwy Salamon, Gorom János, Márton Imre, Tüdös Antal, Lovass Károly, Szoták Károly, László János, Fráter Zoltán, Olasz Albert, Gál János, Lévy Vincz, Oláh Mihály, Schwarz Ábrahám, Lovass István, Kepes Jenő, Klósz Antal, Bleyer Ignác, dr. Bayor Kálmán, Szép Sámuel, Eröss Zoltán, br. Vécsey Alfonz, Csillag Benjámin, Pápai Ferenc, Feldheim József, Fekete Lajos, Zakar István, Guler József, Mezey Lajos, dr. Nagy Lajos, Bayor Sándor, Balogh Ferenc, dr. Gerő Mór, Csumpe Tivadar.

(Vége.)

A nagyváradai versenyek.

— I. nap. —

Kellemes őszi idő kedvezett a tegnapi lovversenynek. A nagyváradai gyepen, ahol ha nem is valami világhírű versenyek szoktak történni, a tegnapi mégis elég kedvezőnek mondható. Az érdeklődés a megye és város intelligenciája részéről teljes volt. A tribün csaknem megtelt az előkelő hölgyvilág tagjaival, akik közül számosan a lovak indulásához is lementek és nagy érdeklődéssel figyeltek minden lovas s nem egy győztest honoráltak tapsaikkal.

A közönség soraiban ott láttuk:

Gróf Tisza Istvánt, gróf Tisza Istvánnét, gróf Tisza Kálmánt. Ott voltak: Zilinszky Béla, Bölönyi József, Beöthy Pál, Fráter Imre, Fráter Emil, Markovits Antal, Markovits Károly, Telegdy József, Telegdy nővérek, Varró Domokos, Szunyogh Lóránd, Biszterszky Iván, Biszterszky Ivánné, Biszterszky Elemér, Rimler Károly, Ertsey Péter, Papp Imre, Pálly Lajos, Nagy Leó, Nagy Leoné, Olasz Elemér, br. Liptay Frigyes, Király Jánosné, Erdélyi Miklós, Kepes Miklós, Bethlen Pál, Kiss Géza, Fehér József és leánya, Nadányi Lila, Miskolczy Ferenc dr., Miskolczy Ágnes, Nagy Ákos, Meskó Boldizsár, báró Szokoll Rezső, Kovács nővérek, Des Echerolles Kruspér Sándor, gróf Eszterházy Alajos, gróf Bethlen Károly, báró Kemény főhadnagy és felesége, Derzai István és neje, Domahidi Elemér, báró Ulm alezredes stb. stb.

A verseny kezdete előtt a rendezésnél gr. Tisza István nagy buzgalommal működött kézre. Általában a közönség érdeklődésének központja Tisza István gróf volt. A gróf szívélyesen üdvözölt minden érkezőt s minden ismerőssel váltott egy-két szót.

Most egy elegáns, sugár termetű kapitány, Sárossy József, akit a társlovaslásról írott könyvéről minden valamirevaló sportsmann ismer.

— Szervusz kapitány!

— Szervusz kegyelmes uram!

— Ugy e megismertelek?

— Ugy látszik kegyelmes uram kipróbált memoriája most sem hagyta cserbe, mert már bizony 20 éve nem volt szerencsém.

Hosszu készülődés után végre megtörténik a felszálás s a lovasok prüszkölő paripáikkal elpróbáloppiroznak a bíróság előtt s kezdetét veszi a verseny, melynek letolyásáról tudósítasunk a következő:

Eladó haudicap.

Távolság 1500 m. I. díj 1000, II. 200, III. 100 korona. Indult 5 ló.

1. Gr. Schönborn J. Portorico lova, lovagolta báró Neimans R,

2. Gr. Vay A. Dunvis lova, lovagolta tulajdonos.

III. Liptay B. Magas lova, lovagolta Czárán Zoltán.

A verseny igen érdekesen folyt, amennyiben a Portorico erős ellenfelekkel birkózott meg. Birói ítélet: Másfélhosszal első és nyakhosszal harmadik.

Totalizátor: 4:30, 10:76.

A győztes ló nem kelt el.

Zerge akadályverseny.

Távolság 4200 m. I. díj 800, II. 200 korona. Nevezve volt 10 ló s indult hat.

1. S-prósi ménes. Remény II. lovagolta Czárán Z.

2. Böszörményi Andor, Bacsevsky lova, lov. a tulajdonos.

3. Gróf Merveldt M. Tindling lova, lov. gróf Vay.

Téli szükségletek fedezésére

a legolcsóbbbevásárlási forrás

Mezey János és Társa
fűszer és csemege üzlete

NAGYVÁRAD,
Szt. László-tér, Takarékpénztár épület.
Telefon: 249. Telefon: 249.

Az eredmény könnyen két hosszal első és három hosszal harmadik.
Tot.: 4:10, 10:26.

Úrögdi akadályverseny.

Táv. 4200 m. I. díj 1500, II. 200, III. 100 kor. Nevezve volt 23 ló. A verseny gyenge. Három ló indult.

1. Báró Baich I. Hetyke lova, lov. báró Baich P.
2. Bartos E. Sirius lova, lovagolta Czárán Z.
3. Báró Neimans. Pilis lova, lo. a tulajdonos. Könnyen első, rossz harmadik.
Tot.: 4:12, 10:32.

Hölgyek díja.

A tegnapi futamok legérdekesebbike volt ez. Könnyű indulás után a Daniló előtér és a fél pályán mindenütt vezet, míg ott erős küzdelem után a Tamago elfogja, majd a Bojtár is megelőzi. Ezután a küzdelem folyton izgatottabb lesz, melyben a Bojtár csaknem elfogta a Tamagót, sikertelen küzdelem után 2. helyen finis előtt lassu tempóban halad, amit a nagy távolságban levő Daniló lovása észrevesz s telveszi a küzdelmet s így a háromnegyed hosszal jöhetett be. A közönség ez alatt a verseny alatt tanusított legnagyobb érdeklődést. Mindenki a pályára rohan, ott nézi a küzdelmet. Tisza István többször szigoruan inti is a közönséget, majd a verseny végén méltatlankodva szól.

— Ha Baich, akkor nem szól arra a zsidó gyerekre, elsőnek jött volna be a Bojtár.

A távolság 4200 m. I. díj 400, II. díj 200, III. 100 kor. A nyertesek ezen kívül igen szép ajándékokat kaptak a hölgyektől.

Nevezve volt 10 ló, indult négy.

1. Bartos E. Tanagó lova lov. Czárán.
2. Br. Baich P. Bojtár lova, lov. br. Baich.
3. Gróf Eszterházy A. Danilója, lov. a tulajdonos.

Bírói ítélet könnyen, háromnegyed hosszal harmadik.

Szalkai gátverseny.

A Tisza István versenye. Mindenki nagy figyelemmel várja a grótot, majd mikor megjelenik sötét kék dresszben, vörös sapkával a még mindig imponáló Dórával egy elégedett moraj fut végig a közönség sorain.

Táv. 2600 m. I. díj 800, II. 200 kor. Öt ló volt nevezve, indult három.

Könnyen mástéhhosszal első gróf Tisza István Dórája, lovagolta a tulajdonos, második Pally Lajos Villámja, lovagolta Paxy K. Irgy., rossz harmadik Klobusiczky G. Bájos lova, lovagolta gróf Teleky S.

Tot.: 4:4, 10:14.

Verseny után, mikor Tisza a mázsálóhoz ment a nereggl, a lecsüngő hevederben megbottlott és a földre esett. Egyszerre 50 kéz is igyekezett a grótot felsegíteni, azonban Tisza tiltakozva mondta:

— Hagyjatok, felkelek én magam is. Megbicsaklott a térdem és egy kicsit leültem.

Eladó gátverseny.

Táv 2800 m. I. 1200, II. 200, III. 100 kor. Nevezve volt 15 ló, indult 4.

A közönség érdeklődése e versenynél már megcsappant s hosszú sorban vonult be a városba.

- I. Gr. Merveld M. Didonja, lov. gróf Vay
- II. Liptay B. Diktatorja, lov. Czárán.
- III. Mr. Luis Gladiatore, lov. Csermin.

Nyertes könnyen első és rossz harmadik.
Tot.: 4:14:10:36.

Bónákuti díj.

Távolság: 2000 m. I. díj 1500, II. 200, III. 100 korona.

Nevezve volt 10 ló és indult négy. Lanyha érdeklődés, a közönség csaknem teljesen eloszlik.

I. Báró Baich J. Mindenem lova, lov. gróf Teleky S.

II. Horthy J. Alvajáró lova, lovagolta Pintér.

III. Br. Neimans R. Decseyj, lov. a tulajdonos.

Könnyen első, kéthosszal harmadik.

Tot.: 4:6:10:12.

Ezzel a tegnapi verseny befejezést is nyert.

UJDONSÁGOK.

* **Némethy Géza egyetemi ny. r. tanár.** A király Némethy Gézát, a báró Eötvös József kollégiumnak tudományegyetemi rendkívüli tanári címmel és jelleggel felruházott rendes tanárát a kolozsvári tudomány egyetemhez a classica-philologia tanszékére nyilvános rendes tanárrá a szabályszerű illetményekkel kinevezte.

* **Az aradi Kossuth-szobor leleplezése.** Ma, vasárnap megy végbe Aradon a Kossuth-szobor leleplezése. — Az ünnepélyen Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a város képviselőtében Rimler Károly polgármestert küldte ki. A polgármester azonban közbejött körülményei által akadályozva lévén az elutazásba, a város képviselőtében Darvassy Lajos tanácsnok utazott el tegnap Aradra s magával vitte Nagyvárad város remek koszoruját amelyet a szoborra helyez.

* **A nagyvárad vasut-állomás kibővítése.** A nagyvárad vasuti-állomás kibővítési munkálataival naponta száz és száz kéz foglalkozik, hogy mielőbb elkészüljenek vele. A munkálatokat némileg késleltette az a bal eset, amely ezelőtt két héttel történt, amikor ugyanis az óriási, félkör alakú nagy fűtőház vasgerendázata összeomlott. A munkások egy része most az összeomlott és összegörcsült vasgerendázatot szedi szét; verik ki a régi szegecseléseket. A hatalmas vitorony, amely a mozdonyokat táplálja vízzel, szintén munka alatt van; már a tetőzeténél levő vasrészt kovácsolják. Az egyik laképület már teljesen készen van s át van adva a használatnak, a másik nagyobb két emeletes épületet, amely a személyzet laktanyája lesz, most fedik be. Nagyszerű mű lesz az óriási fordító korong, amelyet a Walsler-cég készít. Ilyen nagy arányú és berendezésű fordító korong, a fővárost kivéve, egy vasut-állomáson sincs. A nagy vasuti felüljáró, amely úgy a hegyi, mint a bihari forgalom számára épül, már majdnem teljesen kész. Amint a felüljárót átadják a forgalomnak, a mostani bihari utat az őrháznál elzárják.

* **Vonatok a fürdőbe.** A pompás szeptemberi időben a Püspök- és Félix-fürdőben még mindig élénk élet van. A fürdő vonatok egy részét ugyan beszüntették, ami által nagyon meg van nehezítve a kirándulás, azonban még e hónap végéig naponta három vonat közlekedik és pedig egy délelőtt és kettő délután.

* **Megkerült váltó.** Tegnap számunkban hirt adtunk a Kugler kárára elkövetett 3100 koronás lopásról. A rendőrség a nyomozás során megállapította, hogy Rosenberg Mátyás Kugler könyvelője a nyitva felejtett iróasztal fiókból kivett kasszakulcsal a Wertheim szekrényt kinyitotta, abból a Biharmegyei takarékpénztár két betéti könyvét kivette. Az egyik könyvből 2100 koronát, sőtora Jakab Sámuel vette ki, míg az 1000 koronával Rosenberg Mátyás próbált szerencsét. Jakab Sámuel és Rosenberg hosszas vallatás után beismerték, hogy ők követték el a bűncselekményt, beismerték azt is, hogy a kivett pénzből 236 koronát elköltöttek. A pénz többi részét Spiegel Hermannénál egy csomagba rejtve találta meg a rendőrség. Spiegel az egész dologról semmit sem tudott s csupán rokonai kérésére vette gondjai alá a kérdéses összeget. A 236 koronát Jakab és Rosenberg, akik együttesen akartak fakeskedést nyitni, egy nagyobb mennyiségű fa rendelményre adták előlegül s ebből az látszik, hogy a társas üzlet Kugler-féle pénzre lett volna alapítva. A 75000 koronás váltót nem a két jómadár lopta el, az később megkerült Kugler pénzeszekrényében, amit ő be is jelentett a rendőrségen. Jakab Sámuel és Rosenberg Mátyást a rendőrség fogva tartja s a nyomozást most az irányban folytatja, hogy nevezettek előzőleg nem dézsmálták-e meg Kuglernek a pénzeszekrényét.

* **Eltűnt fiu.** Galovits József Rét-u. 12. sz. alatti lakos bejelentette, hogy Galovits József nevű 10 éves fia, aki az elemi iskola III. osztályába járt, f. hó 12 én elszökött. Az eltűnt fiu személyleírása: alacsony termet, hosszas arc, barna haj, barna szem, öltözete kávészínű kabát, kék fehér csiku nadrág, különös ismeretű jele, karján sebhely. A fiu különben Szabó Sándor nevet szokta hasonló kirándulásain használni.

* **Nevelő keresztetik.** Előkelő kresztény családdhoz felső iskolás gyermekek mellé nevelő keresztetik, különösen olyan, aki a francia nyelvben jártas. Bővebb értesítés nyerhető Sal Ferenc-utcán, a káptalan uradalmi hivatalában.

* **Találtak** egy talyicskát és egy zálogcédulát, igazolt tulajdonossa átveheti a rendőrségen I. emelet 7. sz. szobában.

* **Telefon 897.** Az őszi idény közeledtével van szerencsénk a n. é. vevőközönség b. figyelmét felhívni ujonnan berendezett és megnagyobbított üzletünkre, melyben berlini és párisi divat tudósítások alapján úgy a női felöltöknél, mint a szövet és fehérmű osztálynál a legjobb és legfinomabb áruk vannak raktárom. Mérték után megrendeléseket jutányosan eszközölünk. Tisztelettel Klein Géza és Ödön Nagyvárad Rákóczi-ut 2.

Hölgyek figyelmébe!

Őszi és téli ujdonságok párisi és bécsi különlegességek nagy halmazai állanak a t. hölgyközönség rendelkezésére.

BERGER PAULA

női kalap termében.

Nagyvárad, Bémer-tér. Molnar cukrász
:: mellett. ::

x ISKOLAI BEIRATASOK megkezdődtek, mely alkalomból ajánljuk gyermek cipők, kalapok és fehérművek beszerzésére REICHARD áruházra egyet Fő-utcán.

IRODALOM.

Élet A jelesen szerkesztett szépirodalmi lap 38. sz. ezen érdekes tartalommal jelent meg: *Vértessy Jenő*: Egy modern kommunista drámáról, *Mohácsi Jenő*: Álmodozom az éjszakában. *Kárpáti Aurél*: A három szerecsen lovagja. *Br Babarcsyné Jóna Jolán*: Kát spanyol város. *Vértessy Gyula*: A ki szeret, hallgat. *Zsoldos László*: Gítróki. *Viz Elemér*: Kant-Laplan. vagy Chamberlai. — *Multon*. *Gyökössy Endre*: Trubadur ének. *Tarnay I Ottó*: Ősz. Sz. *Szigethy Vilmos*: Bettike csókjai M. *Hrabovszky Julia*: Francia jelenkori írónők. *Vampa*: Csevegés az utazásról és az utasokról. **Kultura** *Az élet*.

EGYESÜLETEK.

x **Az állatvédő egyesület ülése.** A nagyváradai állatvédő egyesület választmánya dr. Tóth Mihály alelnök elnökléte alatt tegnapi ülést tartott, amelyen a közgyűlés tárgyait kétszázötven tagok kérték fel. — A választmányi ülés után a közgyűlést kellett volna megtartani, de nem voltak a tagok határozatképes számban s így október 2-ára tűzték ki újból, amikor tekintet nélkül a megjelentek számára, megtartják a közgyűlést.

x **A Kereskedelmi Csarnok jubileuma.** A nagyváradai Kereskedelmi Csarnok f. 4. szeptember hó 26-án délelőtt fél 11 órakor tartja negyvenéves fennállását ünneplő közgyűlést, amelyre a meghívók már szétküldték. Az ünnepély sorrendje a következő: 1. Elnöki megnyitó. Tartja Reismann Mór elnök. 2. A társulat negyvenéves multja. Előadja Váradai Mór titkár. 3. Ünnepi beszédek. Tartják Huzella Gyula, a Kereskedelmi és Iparkamara elnöke, dr. Lovás S. János felső kereskedelmi iskolai igazgató és dr. Hoványi Géza, a nagyváradai Takarékpénztár vezérigazgatója. 4. Indítványok. Este társaslakoma a Csarnok dísztermében.

TANÜGY.

△ **A gymnáziumi önképzőkör alakuló gyűlése.** A nagyváradai premontrai főgymnázium »Bölcsés önképzőkör« f. hó 18-án tartotta alakuló gyűlést, *Failh* Ágoston tanár-elnök vezetésével. A tisztikar a következőképpen alakult meg: Elnök Rendes Ervin, titkár Molnár Lajos, főjegyző Beöthy György, főkönyvtáros Bartha Sándor, főpénztáros Munk Andor, ellenőrök: Gál Szabó István és Szondi Jenő. A tizes bizottság tagjai a VIII. osztályból: Bartha Sándor, Bsey Zoltán, Bónyi Adorján, Molnár Lajos, Rendes Ervin, Tausz István, VII. osztályból: Jancsó Sándor, Kormendy Tibor, Nagy Zoltán, Várnai Sándor. Aljegyzők: Borbély Lajos, Kormendy Tibor, Molnár Antal Weisz Sándor. Alkönyvtárosok: Boócz Aurél, Flegmann Ernő, Jász Károly, Sebessy Miklós.

△ **A Széchenyi kör alakuló ülése.** A nagyváradai Felső Kereskedelmi Iskola »Széchenyi« Önképzőköré tegnapi, szept. 18-án tartotta alakuló közgyűlést. A választás eredmé-

nye a következő: Elnök: Maár Gyula f. o. t., alelnök: Davidovits Ármán k. o. t., titkár: Kertész István f. o. t., altitkár: Steiner József k. o. t. Főjegyző: Révész Jenő f. o. t., aljegyzők: Spitz Gyula k. o. t. és Herman Béla k. o. t., ellenőr: Nagy István f. o. t., könyvtáros: Mándi Zoltán f. o. t., főpénztáros: Berger Endre f. o. t.

TÁVIRATOK.

Felmentett tábornok.

Budapest, szept. 18. A Hadseregi Rendeleti Közlöny mai számában közli, hogy Zibulka báró tábornokot a budapesti 4-ik hadtestparancsnokot állásától felmentette a király. A hadtestparancsnok Schreiber dandárparancsnok lesz.

Ítélethirdetés a felségárulási pörben.

Zágráb, szept. 18. A nagy felségárulási pörben 27-én hirdetik ki az ítéletet. Az ítélethirdetés elé nagy érdeklődéssel tekintenek.

SPORT.

A mai lóverseny.

A lóverseny iránt ma még nagyobb érdeklődés fog megnyilvánulni, mint tegnapi. Tekintettel a vasárnapra, ma számosan fogják felkeresni a pályát, melyen a mai versenyek is igen érdekeseknek ígérkeznek. A mai verseny programja a következő:

I. **Eladó handikap.** 1. Bartos E. Lothian és 2. Orgazda. Ezüst, kék szegély és sapka. 3. Fejér I. Igazság. Világoskék, vörös ujjak, szürke sapka. 4. Kessler R. Nadzieja. Barna, vörös karszalag és sapka. 5. Molnár L. fhdgy: Mignonne. Acélkék, világoskék sapka. 6. Br. Neimans R. Igaz legyen. Fehér, kék ujjak, vörös szalag és sapka. 4. Gr. Schönborn: Portorico. Sárga, vörös öv, sárga sapka. 8. Gr. Vay A. fhdgy: Du-nois. Sárga és kék csikos, vörös sapka. 9. Zsivanovits E. hdgy.: Marasquin. Sárga, vörös öv és sapka.

II. **Hadseregi akadályverseny.** 1. Br. Baich P.: Meglehet és 2. Bojtár. Sárga, vörös szegély, sárga sapka. 3. Böszörményi A. Bacs-vszky. Egyenruh, fehér-kék szalag. 4. Bregant K. fhdgy: Viribus unitis. Világoszöld, fehér sapka. 5. Gr. Esterházy A, hdgy.: Aggharcos. Rózsaszín, fekete szalag és sapka. 6. Mr. Louis. Gladiator. Világoskék, sárga csillagok, világoskék sapka. 7. Gr. Mervelt M. Tanc-red és 8. Dalila. Vörös, fekete ujjak, sárga sapka. 9. Orsich P. száz. Oliveto. Fehér, kék gyűrűk, fehér sapka. 10. Br. Schwaben Durneiss Gy.: Megyer és 11. Morbihan. Sötétkék, vörös gyűrűk és sapka. 12. Wodianer B. hdgy.: Mér-ges. Sötétkék, vörös sapka. 13. Zsivanovits E. hdgy.: Nevermore. Sárga, vörös öv és sapka.

III. **Nagy akadályverseny.** 1. Br. Baich P. Meglehet. Sárga, vörös szegély. 2. Bartos E. Tiny Tim. Ezüst, kék szegély és sapka. 3. Liptay B. Windsbraut. Kék és vörös kockás, kék, vörös sapka. 4. Gr. Tarnowski Zd.: Klown. Világoskék, ujjak, világoskék sapka. 5. Bregant K. fhdgy.: Világoszöld, fehér sapka. 6. Br. Baich I.: Hetyke. Szalmasárga, világoskék gombok és sapka, aranybojttal. 7. Bartos E.: Sirius. Ezüst, kék szegély és sapka.

IV. **Iklódi gátverseny.** Br.: Baich I.: Mirevaló. Szalmasárga, világoskék gombok és sapka, arany bojttal. 2. Böszörményi A. hdgy.: Bacs-vszky. Egyenruha, fehér-kék szalag. 3. Br. Kemény E. fhdgy: Orania. Kék, sárga ujjak, kék sapka, arany bojttal. 4. Kintzig J.: Ártatlan. Szürke, vörös ujjak és sapka. 5. Liptay B.: Babér. Kék és vörös kockás, kékvörös sapka.

6. Mr. Louis: Black. Világoskék, sárga csillagok, világoskék sapka. 7. Gr. Merveldt M.: Findling. Vörös, fekete ujjak, sárga sapka. 8. Seprősi ménes: Remény II. Lila, fehér pettyek, lila sapka. 9. Gr. Tisza I.: Dóra IV. Sötétkék, vörös sapka. 10. Wodianer B. hdgy: Grasteufel. Sötétkék, vörös sapka.

V. **Szentmártoni gátverseny.** 1. Br. Baich I.: Hetyke. Szalmasárga, világoskék gombok és sapka, arany bojttal. 2. Br. Baich P. hdgy.: Meglehet. Sárga, vörös szegély, sárga sapka. 3. Bartos E.: Tiny, Tim. és 4. Sirius, valamint 5. Tamango. Ezüst, kék szegély és sapka. 6. Gróf Forgách I.: Palotás II. és 8. Issekute Gy.: Olly Világoskék, rózsaszín szalag, ujjak és 8. Liptay B.: Dictator. Kék és vörös-kockás, kék-vörös sapka. 9. Mr. Louis: Gladiator. Világoskék, sárga csillagok, világoskék sapka. 10. Lukács E. fhdgy.: Hester Vörös, kék öv, vörös pettyekkel kék sapka. 11. Gr. Merveldt M.: Tanc-red. és 12. Didon. Vörös, fekete ujjak, sárga sapka. 13. Molnár L. fhdgy: Soltykoff és 15. Báró Neimans R.: Blanche és Landeskind Fehér, kék ujjak, vörös szalag és sapka. 16. Gr. Orsich P.: Celette. Ugyanaz. 17. Gr. Schönborn F.: Portorico. Sárga, vörös öv, sárga sapka. Seprősi ménes, Bagola. Lila, fehér pettyek, lila sapka. 19. Wondrák K. fhdgy: Pirók II. Barna, sárga ujjak, fehér sapka. 20. Zsivanovits E. Marasquin. Sárga, vörös öv és sapka.

VII. **Mezei gazdák versenye.** 200 kor. egy-leti díj, ebből 120 kor. az elsőnek, 50 kor. a másodiknak. 30 kor. a harmadiknak. Távolság kb. 1500 m. Minden biharmegyei vagy nagyváradai mezei gazda tulajdonában levő biharmegyei vagy nagyváradai mezei gazda által nevelt ló részére. Mezei gazdák által nyereg nélkül lovagolva. Hat versenyző vagy nincs verseny. Nevezés az oszlopnál.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, szeptember 18.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909.	50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	—	13.97
Buza ápr.	—	11.80
Rozs okt.	—	10.29
Zab májusra	—	—
Zab októberre	—	7.78
Tengeri máj. 1909.	—	7.86
Tengeri jul.	—	8.05
Tengeri májusra	1910.	7.24

Hivatalos árfolyamok

A budapesti áru- és értéktőzsde 1909. szept. 18.	
Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földterherment. Lötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	95.50
Oszták járadék papírban	186.—
Oszták járadék ezüstben	145.—
Oszták járadék aranyban	97.25
Oszták korona járadék	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek	116.50
Oszták magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Oszták hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
Páris vista	689.50
20 frankos (Napoleonder)	19.02
Német birodalmi márka	117.56
20 márkás arany	23.51

A mezei gazdák részéről

Dr. VUCSKICS GYULA.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér
A legkisebb hirdetés 40 fillér

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
— Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Szíves

Figyelmébe ajánljuk vegyi tisztító és ruhafestő intézetünket öltönyök, női ruhák, selyem blousok, batizst ruhák, függönyök stb. tökéletes és gyors tisztítására vagy festésére. Gyász esetében ruhák soronkívül festetnek feketére. A tisztított ruhák kívánatra kijavíttatnak. Vargó és Nagy műfestészeti és vegyészeti mosóintézete Nagyvárad, Szent János-utca 48. Üzlet: Fekete Sas épület. Passage 26-b. Gyűjtő telepek: Telleki-u. 24. sz. a. Hönig

Kepes Elek

orvosi kötszerész és keztyűs, Nagyvárad, Sas-szál loda. (Passage.) Készíték saját műhelyemben a legkomplikáltabb sérvekre kitűnő sérvköteket továbbá háskötőket, gummi harisnyákat, egyenes tartókat, betegápolási cikkeket és minden e szakmába vágó munkákai a legjutányosabb árban, jótállás mellett. — Szarvasbőr-lepedőket és vánkösöket, valamint mindennemű másféle szarvasbőr-munkákat is készítek a legjobb kivitelben. Kesztyű tisztítást és mindennemű

Fodrászterem.

Figyelmes kiszolgálás, polgári árak, havi és jegybérlés. Orenstein Izidor Szacsvai-utca 24.

Figyelem!!

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy kert-helyiségem megnyitott. Jónás Péter v. déglős Nagyvárad... pályaudvar.

Ka czi és Széles

műbutor asztalosok Körös-utca 9. Jutányos árban készítenek háló és ebédlő szoba berendezéseket.

Kávémérés.

Van szerencsém a nagy érdemű közönség becses tudomására hozni, hogy Kossuth-utca 8 szám alatt kávémérést nyitottam. Naponta friss uradalmi tej és tejtermékek. Kis kávé 7 kr., nagy kávé 9 kr. Helybeli és vidéki lapok

Albert. Színház-u. 4. sz. a Székely Imre.

Joghallgató

keresztény családnak nevelőnek ajánlkozok. Órákat is vállal. Haszler Kálmán Szent János-u 55.

MOSKOVITS

anatomiai cipők a legjobbak.

Kiadó

Körös-utca 66. sz. háznál egy istálló és kocsiszin. Értekezhetni a Nagyvárad takarékpénztárban.

Fudally Balint

készít papi, katonai, diszmagyar, sport és mindennemű uri divat ruhákat. Lakása Sal Ferenc-u. 14. a.

Helybeli

fiatal keresztény fűszerkereskedő segéd, alkalmazást nyerhet Mezey János Körös-utcai üzletében.

Csemegeszőllő!

legolcsóbb napiárban. Kitűnő vörösbőr, literje 32 krajcár. Mertz Magyarbodegájában, Körös-utca. javítást is felvállalok. Nők és férfiak részére külön próba-terem.

Legszebb

kivitelű nyomtatványokat a Szent László-nyomda készít. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca.

Weisz Izsó

bádogos és vízvezeték berendező, elvállal új munkát és javításokat. Kolozsvári-utca 17.

Értesítés

isztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy g. t. hírneven ösmert kocsigyártó műhelyemben és kocsi is kaphatók. — Elvállalok ócska kocsi javítását, fényezését és bőrzését előnyös árak mellett a nagyérdemű gazdaközönség becses pártfogását kérve Kecskeméthy László kocsigyártó Sztaroveszki-n. 27. sz. pénzügyi-palotával szembe.

Egyszeri használat meggyőző mindenkit, hogy a

Gyöngy Szinzsappan

minden vízben, akár meleg, vagy hideg, kemény vagy lágy, gyorsan és erősen habzik; könnyen hatol a szövetbe, MEGLEPŐ GYORSAN OLDJA A SZENNYET, anélkül, hogy a szövetnek legkevésbé is ártalmára volna, teljesen tiszta és ment maró anyagoktól.

Csodálatos tisztító erejét a nyers anyagok leggondosabb kiválasztásának köszönheti.

A Gyöngy Szinzsappan

mindig egyenlő minőségben lesz előállítva.

Használata minden tisztítási célra és mindennemű mosáshoz a legkiadósabb.

A Gyöngy Szinzsappan

minden háztartásban jelentékenyen megtakarít IDŐT, MUNKÁT és PÉNZT.

A Gyöngy Szinzsappan

a mosószappanok királya.

Elsőrendű magyar gyártmány

Készíti a

Magyar Zsirművek r. t. Nagyváradon,

melynek városi raktárában (Zöldfa-utca) ezenkívül a mosószappanok minden faja (debreceni, szegedi, csont, márvány, legfinomabb beretvászappan stb.) valamint KÓKUSZIZSR, CSÓ és LEVESTÉSZTÁK a legkisebb mennyiség vételénél is EREDETI GYÁRI ÁRON KAPHATÓK.

ROPS

biztonsági gyorsfőző. Tűzveszély kizárva.

Ha felborul, elalszik. — Szesz ki nem folyhat.

Szesz fogyasztásban igen takarékos.

Kapható minden jobb vasáru és háztartási cikket árusító üzletekben.

Ha valahol nem kapható, sziveskedjék hozzánk fordulni.

Képes prospectus ingyen és bérmentve.

ROPS Fémáru Részv. Társ.

BUDAPEST, V., Külső Váci-ut 74—52.

Helybeli felárúsító:

Tarsoly és Risztó.

Herczegh Zoltán

asztalos, Szalárdi-utca 17 ik szám. (közel az EMKE palotához.)

Elvállal egy egyes butodarabok, mint egész lakberendezés készítését a legegyszerűbbtől művészi dívtig. Műipari tervek jutányosan készíttetnek.

ANTIK BUTOROK

javítását és tisztítását szintén elvállalom, úgy a szokásos kivitelben, mint saját találományu törv. védett fényezéssel, mely minden létező fényezést, (politurózást) lényegesen felülmúl. Teljesen vízálló mattolás (matt butor fényezés) egyedüli készítője Magyarországon. — Mintákkal és részletes felvilágosítással készséggel szolgálók.

Amerikai higiénikus

ágytolltisztító intézet

Dr. Silvermán és Társa

Nagyvárad, Alapi-utca 2.

Elismerőleg nyilatkoztak alant nevezett szakorvosok u. m.: dr. Baróthy Ákos városi tisztó orvos, dr. Fráter Imre bibarmegyei közkörházi igazgatófőorvos, dr. Fischer Imre izr. kórház főorvosa, dr. Mayer László városi tisztó orvos, stb. Képes 10 órás működése alatt 250 kgr. tisztított és sterilizált ágytollat szállítani. Az árak igen mérsékelték, amennyiben 34 fill. kilogrammja.

ELISMERT LEGHIRESEBB CSÉPLŐHÉSZLETEK TELJES JÓTÁLLÁSSAL ÜZEMBEN BÁRMIKOR MEGTEKINT HETŐH.

HERKULES MOTOR VALLALAT BUDAPEST V. VACI-UT 30.

ELSŐRENDŰ SZIVÓGÁZTELEPEK ÜZEMKÖLTSG. LŐERŐ ÓRÁNKINT KB. 1½-2 FILLÉR ÜZEMZAVAROK KIZÁRVA. ÁRJEGYZÉK INGYEN.

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvételnek

Telefon 491. szám

Eredeti saját gyártmányu ESSLINGENI FAREDONYOK

Acéllemez görredőnyök, vasszerkezeti munkák, vasrácsok, tüzhelyek, sirkerítések, csavarárúk, épület vasalások stb.

kizárólag **Szántó Dezső** mű- és épület lakatosnál
Szent János-utca 25. szám ■ Versenyképes árajánlattal szívesen szolgálók.

Pártoljuk a helyi ipart

Tanulók felvételnek

Telefon 491. szám

MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLA-
TOS GYÓGYEREDMÉNYEKA

APTAMÁSI

LITHIUM-GYÓGYVIZ-

*zel gyomor, vesé, hólyag és
bélbántalmaknál oala-
mint asthma, bronchiale,
köszvény és húgysavas
diathesis eseteiben.*

Kaplató **Wurst József** fűszer-
cseres- és ásványvíz kereskedő-
séiben N. Váradi, Rákóczi-ut 7. sz.

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.

Frenkel Ignác z

asztalos

Kert-utca 16 szám a utti butorraktárát, hol minden szoba- és konyha-butó raktáron van. Vesz és elad kevésbé használt butorokat. Butor tisztítást és szakmai javításokat a legolcsóbban végez. Butor szükségletünk beszerzése előtt saját érdekünkben ne mulasszuk el a tenti céget felkeresni.

SZABÓ JÁNOS

úri dívat szabó és egyenruha készítőnél a legdivatosabb szövetek dús választékban vannak f. i. a mazva.

Modern szabás. Izléses munka.

Fő-utca, (Gerliczy-palota)

Tanuló felvétetik.

Kalap virágok

a legfinomabb kivitelben, valódi francia rózsák a legszebb színekben, valamint präparált pálmák, dísznövények és menyasszonyi koszorúk mélyen leszállított árban kaphatók **Kapucinus-utca 5. sz. alatt.** Régi virágok festését és frissítését jutányos áron eszközli: **REICH**
:: **IRMA**, művirágkészítő. ::

Belépési felhívás

a VII. évtársulata b a.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében Nagyváradon alakult **Belvárosi Takaréék és Hitelszövetkezet** július elsején 7-ik évtársulata megnyílt. Mindenki tetszésszerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fiz-tendő, melynek összege a három év elteltével a felmerülendő haszonnal együtt log ez üzletrészeseknek visszafizetelni.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani s a tagok hiteligenyeit kielégíteni. Szövetkezetünk tehát amellott, hogy a *takarékosság ügyét szolgálja*, tagjainak betéteik négyötöd része erejéig kölcsönt is nyújt

Vidéki tagok a heti befizetéseket postai befizetési — lapok után teljesíthetik.

Felvételi díj üzletrészenként 10 fillér s az első heti befizetés után mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskét.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik szövetkezetünknek tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünk-

ben (Rákóczi-ut Barts, Óvári palota) bármikor jelentkezni szíveskedjenek.

A Belvárosi Takaréék és Hitelszövetkezet igazgatósága.

Kecskeméthy István

etterme, sörcsarnoka, kavéháza, legszebb kerthelyisége **NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.**

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű
:: tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák étlap szerint, vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak. ::

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak mellett ::

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szíves figyelmét felhívni, hogy vendég szobáimat újonnan berendeztem és tisztánartására különös gondot fordítok. Ugyisintén a szállóhely olcsó ár mellett szíves rendelkezésre áll.

Hol szórakozunk estékbint? csak is a NEMZETI SZALLODA hívös és kellemes kerthelyiségében, hol minden este mozgófénykép előadások tartatnak cigány zene mellett. Minden második nap teljesen új műsor.

Számos látogatást fér tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

a Nemzeti Szálloda bérlője.

Zárdai növendékeknek

előírás szerinti kész ruhákból, felöltőkből, harisnyákból, keztgyűkből, téli alsóruhákból és fehéreműekből 10 százalék engedményt nyújt a most megnyílt

BALOG és BERKES

női és gyermekfelöltők áruháza Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. (A Zöldfával szemben)

Kerjen választékot!

Telefon 921.

S Z O L I D

B U T O R O K B A N

alkalmi bevárlás eszközölhető, különösen menyasszonyi berendezésekben a Fekete Sas-palotában (a Szent László-téri oldalon) hol a legmodernebb háló-, ebédlő- úri-szobák, szalon-berendezések, vas- és rézbutorok ::

→ mélyen leszállított árak mellett adatk el. →

PÉNZ.

Olesó
tőketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósít, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Hazak, szőlők, földbirtokok

örök árban való *adás-vételét* vagy *bérlését* a legsikeresebb eredmény-nyel közvetít.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financoiroza.

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
Nagyvárad, Mészáros-utca.

27

Telefon szám 424.

MAGYAR BANK

Részvénytársaság NAGYVÁRADON Fekete-Sas palota

A L A P T Ő K E

1,000.000 korona

Elfogad betéteket.

Előleget ad értékpapírokra.

Elfogad letéteket őrzésre.

Leszámitol váltókat.

Törlesztéses (amortisatis)
:jelzálogkölcsönöket:
engedélyez házakra és vidéki birtokokra.

Iskolai idény beálltával

fedezzük szükségletünket kész fiu- és gyermekruhákban csakis

KÁLMÁN FERENCZ

férfiszabó kész ruhaáruházában

Nagyvárad, Rákóczi-ut. (Az Orsolya-zárdával szemben.)

Legjobb helyen készült munka.

Utólérhetetlen olcsó szabott árak

Hivatalos hirdetemény.

A városi közterületek csatornázásáról és magán területeken összegyűlő csapadék és szennyvizek levezetéséről szóló 384—12412—1908. kgy. sz. szabályrendelet 37-ik §-a szerint:

A szennyviz-csatornahálózat és a csatlakozó csatornák, valamint a szennyviz tisztító berendezés építési, fentartási és kezelési költségeinek fedezéséhez minden háztulajdonos, kinek ingatlanán mentén szennyviz-csatorna épült, évenként a nyers házbérlőjévédelmi 3 százalékával köteles hozzájárulni.

Ezen csatorna építési járulék kivetésénél a kincstári adó kivétel alapjául szolgáló nyers házbérlőjévédelmi a mennyiben új építkezés folytán az épület ideiglenes adómentességet élvez, a községi adó kivetésénél megállapított nyers házbérlőjévédelmi szolgál alapul.

azon épületek után, melyek külön kedvezmény folyton állandó házbérlőmentesek, a csatornaépítési járulék a következő átalány szerint állapítandó meg:

1. Minden egyes olyan helyiség után, mely mint szoba, előszoba, főző- vagy mosókonyha, boltraktár, iroda, tanterem, műhely, előkamara stb. használható, bármilyen célra is használtatik helyiségként:

a) Ha a terület 50 négyszögméternél nem nagyobb, 3 korona.

b) Ha a terület 50 négyszögmétert meghalad, 6 korona.

2. Minden fürdőszoba után 3 kor.

3. A víznyelőkészletek minden ülése után 3 korona.

4. Minden vízelő kapyló után 3 kor.

5. A vízelőhely minden folyómétere után 3 korona.

6. Istállóban minden állatra való egy hely után 3 korona. Ha az istállóban több mint 10 állatra való hely van, akkor minden állásért 2 kor. figyeendő, meg kell látni, hogy az évi összes csatorna járulék ez esetben nem lehet 30 koronánál kevesebb.

Ha az istálló bármilyen módosítás céljára, vagy hisz jövedelmek nagyban való tartására szolgál, akkor minden 20 állatra való helyet meghaladó terület hely után állásenként 1 korona, de összesen legfeljebb 40 korona fizetendő csatorna járuléka gyűlés.

Egy-egy járulék részére 16 meter széles hely vétetik számítás alapjául.

Ezen szabályban megállapított csatornaépítési járulék tekintetében arra, hogy a háztulajdonos vagy telektulajdonos magáncsatornával bír-e s hogy csatornája a közcsatornába előzőleg be volt-e kötve, évenként fizetendő.

A csatornaépítési járulék a közcsatorna beépítése után a következő naptól évenkéntre

vetendő ki, amelyben a közcsatorna egyes utcák és városrészekben építették ki, a szabályrendelet rendelkezése a kiépített csatornák mentén fekvő házak és telkekre azonnal életbe lépnek.

A csatornaépítési járulékot a városi mérnöki hivatal kimutatása alapján a városi adóhivatal veti ki, tartja nyilván, azok behajtását közadók módjára eszközli.

A csatornaépítési járulékok négy egyenlő részletben és pedig minden évnegyed első napján, tehát január, április, július és október hó 1 én esedékesek az illető évnegyed közzepéig fizetendők.

Miután a szabályrendelet a kiépített csatornák mentén fekvő ház és telektulajdonosokra néve hatályba lépett a csatornázási járulékot a városi mérnöki hivatal kivette. A csatornázási járulékok 1909. évi vonatkozásban a következők: az I. osztályú területre nézve az I. osztályú területre nézve az adóhivatal 15-ik számú szobájában.

Erről az érdekelt adózók a 21. értesítem, hogy a fent kitett idő alatt az említett járulékot meg kell fizetni és a kivétel elleni petaláni eszerevéreiket a közzemlére kitéve követő további 15 napon belül a városi adóhivatalnál be kell nyújtani.

Megemlítem, hogy a késedelmesen leadott felszámolások a behajtási eljárásra, felfüggesztő hatálya nincs.

Nagyvárad, 1909. évi szeptember 14-én.

Lukács Ödön,
adóügyi tanácsos.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

Tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag a COAKS.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legjobb a

GÁZ-COAKS,

mert a súlyosabb és ezáltal drágább bánya coaks (Meiler-Coaks) sokkal nehezebben gyul meg. A közvetlenül vásárolt coaks többnyire ilyen bánya coakssal van vegyítve és ezáltal kisebb értékű.

A coaks ára nálunk 1909. szeptember 13-tól kezdve 4 kor. 80 fill. métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltek meg a coaks, akkor métermázsánként 40 fill. fuvardíjért a város belterületén haza küldjük és beraktározzuk.

A légszeszgyár.

ŐSZI
ujdonságok

Leitner Márton

országos hírű

női divatházában

Nagyvárad, Zöldfa-utca 5.

(Saját ház)

Egyedül álló nagy választék az egyszerű kiviteltől a legfinomabb izlésig.

Női gyapjukelmék.

Angol divat ujdonságok

Blouz és pongyola kelmék.

Kosztüm-szövetek.

Egyszínű fényesztők.

Ferdén csikozott kelmék, melyek az idei őszi divatot képviselik

Mosó parkettek

áriási választékban.

Különleges ujdonságok selymek és diszekben. Vászoni- és asztalneműek.

Menyasszonyi kelengye 200 koronától 10000 koronáig.

Rendkívüli választék

nagy- és futószőnyegekben, ágytakarók és függönyökben. Állandó maradék vásár félárban

Olesó szigorú szabott árak.

Helyi és vidéki telefon:

Biró István

cipész mester

Nagyvárad, Nagyteleky-utca 38. sz.

Készít mérték után uri és női cipőket, kifogástalan szabásukat. És **egy éves önkéntes uraknak** minden fegyvernemhez cipőt, csizmát előírás szerint legjutányosabban. —

Olcsó árak!

Pontos munka!

Szülők figyelmébe!

Chrisztoné Dús Ilona

tulajdonát képező hatóságilag engedélyezett **háztartási iskolában** (Rákóczi ut 15.) tolyó hó 15-étől az ugyancsak hat. eng.

kézimunka tanfolyam is

megnyitott, szakavatott, okleveles tanítónők vezetésével, melyre **növendékek felvétetnek**. A tandíj igen mérsékelt. El-sajátíthatók az összes

női kézimunkák

valamint felsőruha és fehérnemű **szabás és varrás.**

Növendékek felvétetnek a

főző-tanfolyamra

is a főzőre, kit csekély havi tandíj mellett a legújorabb sütemények, cukorkák, sütek, pastérmek, krémek, gyümölcs befőzések készítését is kényelmesen elsajátíthatják.

Vidéki növendékek

bentlakásra elfogadják. Az intézetben igazi családi felügyelet és gondozásban részesülnek.

Felvilágosítás nyújt

az igazgatónő.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 15. sz.

Tisztelettel tudatjuk, hogy az élesdi erdősegekben

termelt tűzifa
szállítását és eladását

■ ■ megkeztük ■ ■

s ajánljuk vagononként

■ és méterenként ■

I-ső osztályu

■ **bükkhasáb tűzifánkat** ■

házhoz is szállítva

Nagyvételnél megfelelő árengedmény!

Rendeléseket kérjük Központi irodánkhoz (Uri utca 3. sz.) és **Friedl és Társához** Telly-ut. 16. **Telefon 914.**

Telefon 814.

Élesdi Erdőipar és Koepfer-rendszerű Fatelítő r.-t Nagyváradon.

ÚJ SZÜCS ÜZLET!

Szíves indoklásra hozom a n. n. közönségnek, hogy Nagyváradon Zófia passagében telj. sz. ujonnan berendezett modern

szücs üzletet

nyitottam, holis minden e szakmába vágó munkák saját felügyeletem alatt készülnek, u. m. gallérok, muffok, szőrme kabátok ujonnan, mint általában és javítást olcsón és pontosan eszközölök.

Szíves megbízásokra tisztelettel kérem,

Dózsa János,
szücs mester.

Bebiztosított üzletemben szőrme téli ruhák szakszerűen kezeltetnek

Gyászoló közönség figyelmébe!

Mindennemű bel- és külföldi márvány, granit és syenit

a legjutányosabban

sirköveket

Edelstein Sámuel

sirkőraktárában

Rákóczi-ut (Fő-utca) 11. szám.

Moskovits-palotában szereshető be.

A Biharmegyei
Takarék pénztár

zálogháza

é hó folyamán

árverést tart.

Kéretnek a felek zálogjegyeik rendezésére.

Vas és rézbutorok

Rézdiszes vaságyak, gyermek ágyak, mosdóasztalok, sodrony ágy betétek a legszébb kivitelben, — helyszüke miatt a legolcsóbb árban kaphatók

Kohn Adolf

vaskereskedőnél

Nagyvárad, Kossuth-u. 10.

Biró László

férfi és női divat szabó.

Párizs-utca 2. sz. Saját ház.

A nagyváradi tisztviselő fogyasztási szövetekezete szabója.

Telefon 832.

Telefon 832

Tavaszi fűződivat 1909-re

A m. tisztelt hölgyközönség b. figyelmébe ajánlom előnyösen ismert mellfűző üzletemet, hol a fűző **parisi és bécsi** modellek szerint készül. A legkényelmesebb, a legdivatosabb fűzők kizárólag csakis

IZSÁK LIDIA

üzletében rendelhetők meg.

Raktáron tartok **fűzőket** nagy választékban **3 koronától feljebb**. Fűzők alakítása és tisztítások olcsón és pontosan eszközöltetnek. Szíves meghívásra személyesen jelenek meg. Nagybecsű pártfogását kérve maradám

Izsák Lidia

parisi és bécsi mellfűző specialista üzlete

Nagy Sándor-utca 1. sz. a.

Szolid árak!

Külön próbaterelem!

Heiman Lipót és Társa

női és leány gyermek felöltők, gallérok, szücs és szörme-árak áruháza

==== **Nagyvárad, Zöldfa-utca 25.** =====

Telefonszám 243. _____

Telefonszám 243.

Az őszi újdonságok és modellek

megérkeztek.

JÓBUTOR

jutányos árban

REISZ MIKSA

==== **butorgyárában** =====

Békéscsaba.

Nagyvárad.